

Сіньова Людмила Миколаївна

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник відділу правового регулювання структурно-технологічного розвитку економіки, доцент кафедри трудового права та права соціального забезпечення, провідний юрист Центру соціального права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка
ORCID 0000-0002-5514-3549

ЩОДО ПІДТРИМКИ ПРОГРАМ НАВЧАННЯ ТА ПЕРЕКВАЛІФІКАЦІЇ ДЛЯ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ

У науковій роботі висвітлюється питання підтримки програм навчання та перекваліфікації ветеранів війни як ключового напрямку їхньої соціальної та професійної адаптації. Проаналізовано законодавчі механізми державної підтримки, зокрема надання освітніх пільг, ваучерів, створення Центрів ветеранського розвитку та реалізацію експериментальних проєктів професійної підготовки. Висвітлено роль електронних сервісів («е-Ветеран», «Ветеран Pro»), а також громадських ініціатив у розширенні можливостей здобуття нових професійних компетентностей. Зазначено, що попри значну кількість державних і благодійних освітніх програм, актуальним залишається питання розширення доступу до перекваліфікації та залучення роботодавців. Зроблено висновок, що ефективна система навчання та перекваліфікації ветеранів сприяє їхній інтеграції в суспільство та є важливим чинником відбудови й розвитку людського потенціалу України.

Ключові слова: ветерани війни; соціальна адаптація; перекваліфікація; професійна освіта; державна підтримка; працевлаштування.

Sinova Liudmyla

PhD in Law, Senior Researcher at the Department of Legal Regulation of Structural and Technological Development of the Economy, Associate Professor of the Department of Labour Law and Social Security Law, Leading Lawyer of the Centre for Social Law of the Educational and Research Institute of Law of Taras Shevchenko National University of Kyiv
ORCID 0000-0002-5514-3549

REGARDING SUPPORT FOR TRAINING AND RETRAINING PROGRAMMES FOR WAR VETERANS

The research paper highlights the issue of supporting training and retraining programmes for war veterans as a key area of their social and professional adaptation. It analyses legislative mechanisms of state support, in particular the provision of educational benefits, vouchers, the creation of Veteran Development Centres and the implementation of experimental vocational training projects. The role of electronic services (e-Veteran, Veteran Pro) and public initiatives in expanding opportunities to acquire new professional competencies is highlighted. It is noted that despite the significant number of state and charitable educational programmes, the issue of expanding access to retraining and attracting employers remains relevant. It is concluded that an effective system of training and retraining for veterans contributes to their integration into society and is an important factor in the restoration and development of Ukraine's human potential.

Keywords war veterans; social adaptation; retraining; vocational education; state support; employment.

Питання підтримки ветеранів війни сьогодні набуває особливого значення, адже повернення до мирного життя потребує не лише соціальної та психологічної адаптації, а й створення умов для професійної реалізації. Одним із ключових напрямів є забезпечення можливостей для навчання та перекваліфікації, що дозволяє ветеранам здобути нові знання, отримати сучасні навички й адаптуватися до потреб ринку праці. Такі програми не лише сприяють особистому розвитку учасників бойових дій, але й формують потужний людський ресурс для відбудови та розвитку держави.

Державою передбачена низка заходів щодо забезпечення освіти та перекваліфікації ветеранів, зокрема: додаткові пільги для здобуття професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, що передбачені ч. 8 ст. 12 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їхнього соціального захисту» [1] та пп. 3 п. 4 Порядку та умов надання державної цільової підтримки деяким категоріям громадян для здобуття професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти [2] ваучери на другу або третю вищу освіту,

або професійну технічну освіту за рахунок наданих коштів; запровадження Центрів ветеранського розвитку при закладах вищої освіти, що забезпечують перекваліфікацію та супровід ветеранів. Водночас, вказані заходи досі залишаються недостатніми, що спричиняє необхідність впровадження заходів перекваліфікації окремими роботодавцями [3, с.52-53].

Слід наголосити, що на веб-платформі e-Ветеран створена Єдина база знань для ветеранів війни та членів їхніх сімей щодо освітніх послуг. Вказана платформа містить відповіді на нагальні питання щодо послуг з професійної адаптації, підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації, працевлаштування, які реалізуються в межах бюджетних програм Мінветеранів, Міносвіти, Мінекономіки, Державного центру зайнятості. Також є гарантії та пільги для учасників бойових дій, осіб з інвалідністю, членів їх сімей щодо надання послуг з професійної адаптації, повної або часткової оплати навчання за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, отримання ваучеру на навчання (підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації), грантів для створення або розвитку ветеранського бізнесу тощо.

На сьогодні в Україні достатньо проєктів та благодійних навчальних програм, які надають можливість ветеранам війни, ветеранам з інвалідністю опанувати навички водіння та отримати водійські права, безоплатні курси для вивчення англійської мови, безоплатну ІТ-освіту (iOS, Project Management, HR, Python, Front-end, Web Development), менеджмент, розвиток бізнесу тощо.

Державна служба зайнятості займається навчанням та перепідготовкою для підтримання конкурентоспроможності учасників бойових дій та осіб з інвалідністю внаслідок війни шляхом професійного навчання. Для перекваліфікації ветеранів та ветеранок Центр служби зайнятості **підготував 95 робітничих професій та 366 освітніх програм**. Таким чином, ветерани мають можливість незалежно від рівня їх освіти пройти підготовку, перепідготовку або підвищення кваліфікації в Центрах професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості. Фінансування такого професійного навчання та пов'язаних із ним

витрат здійснюється за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття.

Постановою КМ України від 15 вересня 2023 р. № 984 «Про реалізацію експериментального проєкту з організації професійного навчання учасників бойових дій та осіб з інвалідністю внаслідок війни в закладах професійної (професійно-технічної) освіти Державної служби зайнятості» затверджено Порядок, який визначає механізм реалізації експериментального проєкту з організації професійного навчання учасників бойових дій та осіб з інвалідністю внаслідок війни в закладах професійної (професійно-технічної) освіти Державної служби зайнятості (далі - експериментальний проєкт) [4]. Отже, метою експериментального проєкту є підтримання конкурентоспроможності учасників бойових дій та осіб з інвалідністю внаслідок війни шляхом професійного навчання.

Слід зауважити, що Мінрозвитку у партнерстві з ГО «Фундація інституційного розвитку» за сприяння Програми реінтеграції ветеранів від IREX запускають проєкт із перекваліфікації ветеранів та ветеранок для роботи у сфері перевезень і логістики. Навчання проходитиме у шістьох містах. Так, спеціальність водія категорії «СЕ» можна буде опанувати у навчальних центрах та автошколах Білої Церкви, Дніпра, Запоріжжя та Кривого Рогу. Отримати сертифікат професійної компетентності водія (Код 95) можна буде у Києві. Там же, а також у Львові, навчатимуть водіїв навантажувача. Курси з логістики будуть проводитися онлайн, тому долучитися до навчання зможуть ветерани та ветеранки з будь-якого українського міста. Після чого учасники проєкту отримають індивідуальний супровід у пошуку роботи [5].

Варто також наголосити, що у мобільному застосунку «Дія» запустили окремий підрозділ послуг та сервісів для ветеранів, членів сімей загиблих захисників - «Ветеран Pro». На момент запуску доступні такі функції: пошук фахівця супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб і оцінка фахівця супроводу, ветеранський спорт, «Оселя», «Відновлення», встановлення статусу особи з інвалідністю внаслідок війни, подання заяви на субсидію.

Таким чином, ветерани та ветеранки, які повертаються до цивільного життя, можуть прийняти участь в освітніх проєктах та підвищити кваліфікацію за державною програмою безкоштовно для отримання знань в нових сферах та зростання на професійному шляху. Дані програми для зазначеної категорії осіб — це нагода розпочати новий професійний шлях чи покращити свої навички, отримавши конкурентні знання без додаткового фінансового навантаження. Програми навчання та перекваліфікації відіграють важливу роль у соціальній адаптації ветеранів, забезпечуючи їм нові професійні можливості та конкурентоспроможність на ринку праці. Попри вже наявні державні й громадські ініціативи, актуальним залишається питання розширення доступу, фінансування та залучення роботодавців. Ефективна реалізація таких програм сприятиме не лише добробуту ветеранів, а й розвитку людського потенціалу України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22.10.1993 № 3551-ХІІ: станом на 31 лип. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>.
2. Про надання державної цільової підтримки деяким категоріям громадян для здобуття професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти: Постанова Каб. Міністрів України від 23.11.2016 № 975: станом на 23 трав. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/975-2016-п#Text>.
3. Постна Д.А. Забезпечення працевлаштування ветеранів війни. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.* 2025. Т. 3, № 86. С.49–55. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.3.7>.
4. Про реалізацію експериментального проєкту з організації професійного навчання учасників бойових дій та осіб з інвалідністю внаслідок війни в закладах професійної (професійно-технічної) освіти Державної служби зайнятості: Постанова Каб. Міністрів України від 15.09.2023 № 984: станом на 26 квіт. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984-2023-п#Text>.

5. В Україні стартував проєкт із підготовки та працевлаштування ветеранів у сфері логістики. *Укрінформ - актуальні новини України та світу*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/4015585-v-ukraini-startuvav-proekt-iz-pidgotovki-ta-pracevlastuvanna-veteraniv-u-sferi-logistiki.html>.

REFERENCES

1. On the status of war veterans and guarantees of their social protection: Law of Ukraine № 3551-XII. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text> [in Ukrainian].

2. On the provision of targeted state support to certain categories of citizens for obtaining vocational (vocational and technical), pre-higher and higher education: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine № 975. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/975-2016-п#Text> [in Ukrainian].

3. Postna D.A. Ensuring employment for war veterans (2025). *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Law*. Vol. 3, No. 86, 49–55 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.3.7>.

4. On the implementation of a pilot project for the organisation of vocational training for combatants and persons with disabilities resulting from war in vocational (vocational and technical) education institutions of the State Employment Service: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine № 984. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984-2023-п#Text> [in Ukrainian].

5. A project to train and employ veterans in the field of logistics has been launched in Ukraine. *Ukrinform - the latest news from Ukraine and around the world*. Retrieved from <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/4015585-v-ukraini-startuvav-proekt-iz-pidgotovki-ta-pracevlastuvanna-veteraniv-u-sferi-logistiki.html> [in Ukrainian].